

Петар С. Ђурчић*

<https://orcid.org/0000-0002-1392-4427>

Институт за европске студије
Београд, Србија

<https://doi.org/10.18485/sres.2023.2.3.4>

УДК 32(4-6EU)"20""(049.32)

316.48(4-6EU)"20""(049.32)

Приказ књије

Примљен: 6.3.2024.

Прихваћен: 15.3.2024.

**ЕВРОПА У НЕМИРУ:
ДРУШТВЕНИ СУКОБИ И ПОЛИТИЧКИ ПРЕОКРЕТИ
У ЕВРОПскоЈ ПРОШЛОСТИ И САДАШЊОСТИ**
Аутор: Јирген Нејер (Jürgen Neyer)



**Jürgen Neyer, EUROPA
IM UNFRIEDEN.
SOZIALE KONFLIKTE
UND POLITISCHE
UMWÄLZUNGEN IN
DER EUROPÄISCHEN
GESCHICHTE UND
GEGENWART, Bielefeld:
Transcript Verlag, 2023.
ISBN 978-3-8376-6506-2**

Када је 2012. године Нобелова награда за мир припала Европској унији, норвешки Нобелов комитет, који додељује овај престижни лауреат, истакао је да је ЕУ у деценијама након Другог светског рата била кључна снага у успостављању мировног поретка на континенту на коме је у првој половини ХХ века страдало више десетина милиона људи и где су најјаче земље (пре свега Немачка и Француска) биле у суштинском и непомирљивом непријатељству. Европске интеграције омогућиле су, тврдило се у образложењу комитета, да је „данас рат између Немачке и Француске незамислив, што показује како добронамерним напорима и изградњом међусобног поверења, историјски непријатељи могу постати блиски партнери”. Поред тога, Нобелов комитет је посебно истакао и потенцијал европских интеграција у демократизацији Грчке, Шпаније, Португала и источно- и централноевропских земља од осамдесетих година ХХ века до данашњих дана. Вишедценијски канцелар Немачке (1982-1998), њен други ујединитељ после кнеза Бизмарка, доајен европских интеграција и

* petar.pero.curcic@gmail.com; petar.curcic@ies.rs

кључни носилац идеје Мастрихтског уговора из 1992. године, Хелмут Кол (1930-2017) истакао је тада да је награда ЕУ била само потврда европског мировног пројекта.

И када је у Ослу 12. октобра 2012. образложена награда ЕУ за историјски допринос, сви су били свесни и економских тешкоћа и изазова са којима се суочила ова веома посебна заједница држава. Немачки политиколог Јирген Нејер (Jürgen Neyer) у предговору своје нове књиге *Европа у несавласју: друштвени сукоби и политички преокрећи у евројској прошлости и садашњости* (*Europa im Unfrieden. Soziale Konflikte und politische Umwälzungen in der europäischen Geschichte und Gegenwart*) је истакао да се ЕУ нашла пред невероватним изазовима. Аутор ове пажње вредне студије, Јирген Нејер (1966) је познавалац европске и међународне политике и предаје на Европском универзитету Виадрина у Франкфурту на Одри, а већи је део своје каријере провео истражујући на Гетеовом универзитету у Франкфурту на Мајни, Универзитету Бремен, америчком Берклију, Слободном универзитету у Берлину, Универзитету у Хаифи, Универзитету у Отави и Европском универзитетском институту у Фиренци. Међу његовим интересовањима нарочито би требало истаћи европску управу, делиберативну демократију и дигитални суверенитет, а последњих година посебно је посвећен технолошким иновацијама и истраживању међународних покрета, као и улози вештачке интелигенције у политици.

За Нејера најпре су референдуми у Француској и Низоземској 2005. године означили почетак институционалне кризе, након које је уследила и финансијска (2008-2009), дужничка, мигрантска, Брејзит, а потом и пандемијска криза (2020-2022). Европској унији, како је приметио и председник Француске Емануел Макрон 2017. године, потребна је темељна реорганизација, а немачка је страна тада реаговала пасивно на идеје о реформи. Једна од кључних идеја Нејерове књиге јесте да се Европа налази у јединственом интеррегнуму између старог и новог поретка. Европска унија је више година упоставила систем либерализације, међувладиног система одлучивања и правног дисциплиновања демократског порека. Ипак, Европа се налази у поделама, суочена је са проблемима сиромаштва, поделом на север и југ, исток и запад, појавом антилибералних партија (подједнако на левици и на десници, како је истакао Нејер). Ипак, антисистемске партије нису дошле у центар одлучивања. Популистичке партије су постале те које су нарочито критичне према идеји либералног космополитизма, људских права и демократије. Брејзит је отворио сабласну могућност да се Европа врати у периоде конфликта са изласком осталих земаља чланица. Истовремено за Нејера су Русија и Кина земље које темељно утичу на безбедносну архитектуру, економску политику и благостање европског континента.

Један од кључних проблема јесте и проблем демократије – њене репрезентативности, транспарентности и одговорности у европским институцијама. У социјалном погледу, Нејер се позивао на Оливера Нахтвеја (Oliver Nachtwey) који је писао о „регресивној модерности” која се у ЕУ читава пре свега у неједнакости и проблему демократског дефицита заједничких институција. Корпорације су преузеле велику улогу у одређивању политичких циљева, а друштвена, образовна и културна политика је одбачена као непродуктивна и бескорисна за неолиберални модел демократије. Теоретичари попут Колина Крауча (Colin Crouch) и Инголф Блехдорн (Ingolf Blühdorn) писали су о постдемократији и симулативној демократији са привидном фасадом демократских процедура. Ралф Дахрендорф (Ralf Dahrendorf), либерални интелектуалац, је тврдио да ипак стабилност доминантног поретка почива на повезаности са благостањем, једнакошћу и самоперцепцији сопствених институција. За разумевање контекста популистичких партија, Нејер се ослонио и на индијског левог интелектуалца Панкај Мишра (Pankaj Mishra) који је инсистирао на времену беса (Zeitalter des Zorns). Ова Мишрина теза заснивала се на уверењу да се многи окрећу ка ауторитарном моделу као једином изразу стабилности због чега антилибералне снаге долазе на власт и добијају значајну подршку. У методолошком погледу Нејер је користио и политичку кибернетику Карла Дојча која се комбиновала са делиберативним политичким теоријама и материјалистичких погледима друштвених веза. За Нејера проблем политичког система почивао је у чињеници да доносици одлука у ЕУ постају имуни на критике које су постале део свакодневице због патолошких процеса који се догађају унутар заједнице. Контролни дефицити између центра и периферије и система одлучивања поткопавају политички поредак. Свакако, Нејер је указао и на проблем трансформације друштва (истичући теорију рационализације Георга Зимела, Макса Вебера и Емила Диркема који су тиме превазишли историјско схватање прошлости), као и на противречне оптимистичне (попут Фукојамни тезе о крају историје) и цикличне приступе разумевању прошлости (кретања елита Парета, Макијавелијевог трагања за идеалном државном формом). Нејер није одбацио у својој анализи ни идеје Стивена Левитског (Steven Levitsky) и Данијела Зиבלата (Daniel Ziblatt) који су описивали како демократије умиру у околностима када неформалне форме толератног окружења нестају. Узрок смрти демократије, с тога, би требало тражити у опадању политичке културе. За Нејера, Зинблат и Левитски су игнорисали многе факторе као што су дисруптивна улога технике, промена света рада, растућа неједнакост, промене родне односе и друге. У теоријском моделу Нејер је истакао да постоје 3 модуса јавног управљања – рутински, проблемски и конфликтни, односно 3 стратума – доносиоци одлука (регулатори), посредници и они на које се одлуке односе. У рутинском модусу регулатори, посредници и критичари

су у међусобном односу у коме се проблеми решавају аргументима и почивају на идеји да одговор проистиче из критике. Проблемски модус такође садржи исте стратуме при чему су регулатори нереспонзивни, а критичари се окрећу протестима. Најрадикалнији је конфликтни модус где су регулатори репресивни, посредници су потпуно искључени, а они на које се правила односе су окренути побуни.

Сваки од ових модела је ушао у патолошку природу прелазећи из рутински у проблемски и конфликтни модус. Ова три модела део су процеса патологизације који има своје утемељење у европској историји. Историјски модели су се разликовали по томе да ли су били монархијски или полиархијски у зависности од тога где почива ауторитет и могућност санкције. Међу монархистичке ауторитарне структуре санкционисања припада и стари режим у Француској где је држава централизовала власт, а полиархијски ауторитарни систем и монархистички санционални систем јесте позна Римска република. Католичка хегемонија у доба ренесансе почивала је на принципу суштинске супротности од Римске републике, јер се монархистичка форма политичког ауторитета заснивала на папи, али кардинали су кроз синодални покрет постали јаки чиниоци. Ипак, католичка се хегемонија разликује од осталих јер је почивала на религији, а не на реалној политичкој моћи. Римска република суочила се са великим социјалним проблемима након Пунских ратова. Средњовековна католичка доминација била је уздрмана кугом, а у Светом римском царству су се појавили и други социјални проблеми који су повећали захтеве за конфискацијом црквенихседа. Француска се у 18. веку суочавала са опадањем пољопривредне продуктивности и финансијском кризом, а слично је било и са европским системом великих сила које су ушле у спиралу економских криза које су се продубиле након Првог светског рата. Стари системи нису реаговали на растући конфликтни потенцијал и информације о могућим немирима су игнорисане.

Посебно питање односи се на посреднике који су играли важну улогу у процесу политичког одлучивања. У Римској републици су то биле народне скупштине, у католичкој цркви бискупи, у Француској парламенти, а у систему европских великих сила дипломатија. Та криза довела је до различитих решења. У Римској републици дошло је до концентрације моћи у виду цезаризма који је поништио улогу Сената и скупштина. Концилијарни покрет се завршио неуспехом и црква се обрачунавала са противницима екскомуникацијом. За Нејера основни проблем је превелика концентрација моћи и мањак одговорности и респонзивности у решавању конфликта. Проблем нарочите природе односи се на чињеницу да центар систематски игнорише периферију и да је основна поука из прошлости потреба за јачањем политичке делиберације.

У процесу патологизације Нејер се користио и идејом Антонија Грамшија о интеррегнуму у коме се противник претвара у непријатеља. Покушаји реформе Граха, Вормски едикт, сукоби санкилота и појава нациста само су заострили друштвене притиске. Иако су ови социјални немири зависили од контекста модел патологизације има компаративне сличности и заснива се на депривацији у периферији, сукобу моћи у центру и конфронтацији три стратума.

Након Другог светског рата креиран је нови међународни поредак којим је успостављен кредитни и трговински оквир за сарадњу, а Немачкој је дата могућност да се развија што је било у супротности са Моргентауовим идејама о деиндустријализацији. И поред историјских паралела, Нејер је утврдио и да се Европа налази у јединственој и неупоредивој ситуацији. Разлика у односу на раније епохе јесте у томе што ЕУ нема систем правне државе, полицију, монопол над насиљем, већ је у питању модел управљања који је *sui generis*.

И поред особености, Европска унија садржи доста паралела патологизације као и претходно наведеним моделима. То се посебно односи на кризу у односима центра и периферије, као и прелазак са рутинског решавања на проблемски и конфликтни модус. Европска унија има проблем сопствених институционалних структура које нису респонзивне на комуникацијске изазове. Још од оснивања Европске заједнице за угаљ и челик, ова организација је била замишљена као технократска и супранационална структура. Патолошки проблем у европском центру односи се на концентрацију моћи у рукама европских бирократа. Консензуално одлучивање и квалификована већина само отежавају доношење одлука према Нејеру. Дефицит демократског одлучивања и проблем маргинализације европског парламента доводи до осећаја незадовољства. Европско право још увек није стекло пун капацитет, а у националним државама се интензивно инсистира на судократији («gouvernement des juges») и могућим уставним забранама. Европски популизам посебно напада ову мету преиспућујући либералне вредности и изазивајући зелени, алтернативни и либерални спектрум са идејама традиционалног, ауторитарног и националног пола. Евроскептици су одабрали социјалну сферу као базу своје борбе и окупили су губитнике финансијске кризе, незадовољнике глобализацијом и критичаре заједничког тржишта и међународних финансија. У погледу односа према европском поретку моћи, данашњи популисти стоје раме уз раме са браћом Грах, протестантима, француским револуционарима и националсоцијалистима будући да су све ове снаге (из различитих побуда и у различитим контекстима) тежиле да преиспитају поредак.

Европа се суочава са низом проблема посебно у стварању и одржавању отвореног друштва и поверења у заједницу. Џон Ролс (John Rawls), Амартија Сен (Amartya Sen) и Марта Нусбаум (Martha Nussbaum) позивајући се

на идеје либералног поретка тврдили су да међународни систем тежи успостављању поретка који је утемељен у идеји тржишта. Међутим, за Нејера, Европа мора да успостави систем једнаких шанси који би се заснивао на социјалној инклузији. Тржиште за Нејера нема сопствену сврху већ служи друштвенополитичким вредностима и, сходно томе, Европа захтева преуређење сопственог поретка. Систем истовремене неодговорности и концентрисаног политичког ауторитета извршне власти у ЕУ није одговарајући политички оквир који би укључио и периферију. Међу могућностима Нејер је понудио политички систем заснован на републиканском моделу који би створио особено политичко представничко тело. Наиме, европска егзекутива изгубила је кредибилност, а Европска комисија и Европски савет одвојени су од Европског парламента коме су мале ингеренције. За Нејера Европски се парламент мора додатно оснажити како би добио политичку одговорност и независност од комисије и савета. То би готово извесно довело до преобликовања и рационализовања европских темељних уговора, јер су Пакт стабилности, Европски механизам стабилности и ЕЦБ постали баласт. Ипак, Нејер је свестан и да су северне и јужне земље ЕУ оствариле посебне институције које се не могу реформисати у кратком временском периоду. За Европу од кључног значаја биће да пронађе нови финансијски модел, који би био праћен и напорима ЕУ да се интензивно реформише и у домену социјалне политике.

У књизи се посебно анализира и улога Немачке и њене одговорности за ЕУ. Пермисивни консензус (тзв. Монеова метода у којој су европске институције преузеле пуну функцију заобилазећи грађане који нису имали искуства у сложеним европским политикама и институцијама) како су приметили Хуце (Hooghe) и Маркс свакако је играо кључну улогу у функционисању ЕУ институција до ових кризних времена. Међутим, интеграциона логика ЕУ и либерални поредак доведен је у питање због незадовољства грађана. Немачка има посебно важну улогу у одређивању политике ЕУ, јер омогућава својим новцем аграрну политику и европске структурне фондове, даје око $\frac{1}{4}$ буџета ЕУ и финансијске гаранције. Ипак, Берлин не може да игра улогу невољног политичког гиганта, јер се без воље савезне владе неће моћи донети дугорочни пројекти. Нејер је предложио да Немачка буде кључна земља која ће инсистирати на заједничкој социјалној политици и која би била катализатор у јачању надлежности ЕУ парламента. На тај начин европске би земље, невољне да још једном у историји посматрају немачку доминацију, пристале да Берлин руководи процесом реформе ЕУ по принципу вођства као службе, а не вођства као средства за политичку доминацију. Посматрајући перспективе, Нејер је указао да резултат процеса неће бити ни пропаст европског интеграцијског процеса, нити одлазак у светлу будућност као својерсни „повратак” у епоху „краја историје”.

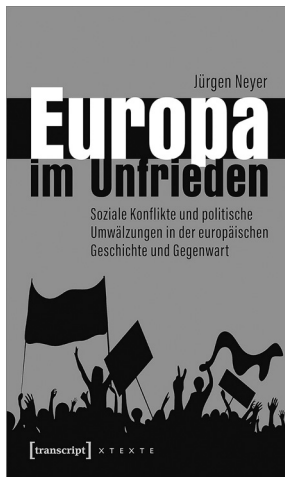
Petar S. Ćurčić*

Institute of European Studies

Belgrade, Serbia

EUROPE IN DISCORD: SOCIAL CONFLICT AND POLITICAL UPHEAVAL IN EUROPE'S PAST AND PRESENT

Author: Jürgen Neyer



**Jürgen Neyer, EUROPA
IM UNFRIEDEN.
SOZIALE KONFLIKTE
UND POLITISCHE
UMWÄLZUNGEN IN
DER EUROPÄISCHEN
GESCHICHTE UND
GEGENWART, Bielefeld:**
Transcript Verlag, 2023.
ISBN 978-3-8376-6506-2

When the European Union won the Nobel Peace Prize in 2012, the Norwegian Nobel Committee, which selects the laureates of this prestigious award, pointed out that in the decades after World War II, the EU was a key force in establishing peace on a continent where, in the first half of the 20th century, tens of millions of people had died in armed conflicts, highlighting the historical enmity of Germany and France. Owing to European integrations, the Committee' explained, "Today war between Germany and France is unthinkable. This shows how, through well-aimed efforts and by building up mutual confidence, historical enemies can become close partners." In addition, the Nobel Committee emphasized the contribution of European integration to the democratization processes in Greece, Spain, Portugal, and Eastern and Central European countries from the 1980s to the present. Helmut Kohl (1930–2017), the long-serving Chancellor of Germany (1982–1998), its second unifier after Prince Bismarck, a doyen of European integration and one of the architects of the 1992

Maastricht Treaty, noted at the time that the Nobel Prize was only a confirmation of the European peace project.

* petar.pero.curcic@gmail.com; petar.curcic@ies.rs

And yet, when the EU received the award for its historic contribution in Oslo on October 12, 2012, everyone was aware of the economic difficulties and challenges this very special community of states was facing. In the preface to his new book *Europe in Discord: Social Conflicts and Political Upheavals in Europe's Past and Present* (*Europa im Unfrieden. Soziale Konflikte und politische Umwälzungen in der europäischen Geschichte und Gegenwart*), the German political scientist Jürgen Neyer noted that the EU stood before incredible challenges. Jürgen Neyer (1966) is Professor of European and International Politics at the European University Viadrina in Frankfurt am Oder and has taught at the Goethe University in Frankfurt am Main, the University of Bremen, the University of California at Berkeley, the Free University Berlin, the University of Haifa, the Carleton University in Ottawa, and the European University Institute in Florence. His interests include European governance, deliberative democracy, and digital sovereignty. In recent years, his research has focused on technological innovation and international movements, as well as the role of artificial intelligence in politics.

In Neyer's opinion, the referendums in France and the Netherlands in 2005 marked the beginning of an institutional crisis, which was followed by other crises: the financial (2008–2009), debt, migrant, Brexit, and the Covid-19 pandemic crisis (2020–2022). The European Union, French President Emmanuel Macron noted in 2017, needed a thorough reorganization, but Germany reacted passively to proposals to implement a reform. One of the key premises of Neyer's book is that Europe is in a unique interregnum between the old and the new order. For many years, the European Union established a system of liberalization, an inter-governmental system of decision-making, and legal discipline of the democratic order. Nevertheless, Europe is divided and faces many problems: poverty, the division between the north and south, east and west, and the emergence of anti-liberal parties (both on the left and on the right side of the political spectrum, Neyer observes). However, those anti-system parties do not occupy central roles in the decision-making process. Populist parties are the ones that are particularly critical of the ideas of liberal cosmopolitanism, human rights, and democracy. Brexit has opened up the menacing possibility that Europe could return to times of conflict should other member states opt to leave the EU. At the same time, for Neyer, Russia and China fundamentally influence the security architecture, economic policy, and well-being of the European continent.

One of the key problems is the problem of democracy – its representativeness, transparency, and accountability in European institutions. In the social aspect, Neyer draws on Oliver Nachtwey, who wrote about “regressive modernity”, which in the EU can be seen primarily in inequality and the democratic deficit of common institutions. Corporations have assumed a major role in determining political goals, and social, educational, and cultural policies have been dismissed as unproductive and useless for the neoliberal model of democracy. Theorists such as Colin

Crouch and Ingolf Blühdorn have written about post-democracy and simulative democracy with a façade of democratic procedures. Ralf Dahrendorf, a liberal intellectual, argued that the stability of the dominant order rests on the connection with the well-being, equality, and self-perception of its own institutions. To understand the context of populist parties, Neyer also relied on the Indian left-wing intellectual Pankaj Mishra, who coined the term “the Age of Rage.” Mishra argued that many voters were turning to authoritarianism as the only form of stability, which is why anti-liberal forces come to power and gain significant support. In terms of methodology, Neyer also used Karl Deutsch’s political cybernetics, combining it with deliberative political theories and materialistic views of social relations. For Neyer, the problem of the political system is that decision-makers in the EU became immune to criticism that has become part of everyday life due to pathological processes occurring within the community. Control deficits between the center and the periphery and the decision-making system undermine the political order. Of course, Neyer also underlined the problem of the transformation of society (highlighting the rationalization theory of Georg Simmel, Max Weber, and Émile Durkheim, who overcame the historical understanding of the past), as well as contradictory optimistic (like Francis Fukuyama’s premise of the end of history) and cyclical approaches to understanding the past (movements of Pareto’s elite, Machiavelli’s search for an ideal state format). In his analysis, Neyer did not reject the ideas of Steven Levitsky and Daniel Ziblatt, who described how democracies die in times when the informal forms of a tolerant environment disappear. The cause of the death of democracy, therefore, should be sought in the decline of political culture. In Neyer’s opinion, Zinblatt and Levitsky overlooked many factors, such as the disruptive role of technology, the changing modes of work, growing inequality, changed gender relations, etc. In the theoretical model, Neyer pointed out that there are three modes of public management – routine, problem and conflict, that is, three strata – decision-makers (regulators), mediators, and those to whom the decisions apply. In the routine mode, regulators, mediators, and critics are in a mutual relationship in which problems are solved through debate and proactive criticism. The problem mode also involves the same strata, with regulators being unresponsive and critics resorting to protests. The most radical is the conflict mode, where the regulators are repressive, the mediators are completely excluded, and those to whom the rules apply turn to rebellion.

Each of these models has entered a pathological nature, moving from routine to problematic and conflict mode. These three models are part of a pathologization process that has its roots in European history. Historical models differed in whether they were monarchical or polyarchival, depending on wielded authority and the capacity to sanction others. The monarchist authoritarian sanctioning structures included the *ancien régime* in France, where the state centralized power, and an example of the polyarchic authoritarian system and monarchist sanction-

ing system is the Roman Republic. Catholic hegemony during the Renaissance rested on the principle of the essential opposite of the Roman Republic, because the monarchist form of political authority was based on the pope, but the cardinals became strong actors through the conciliar movement. However, the Catholic hegemony differed from the others because it rested on religion rather than real political power. The Roman Republic faced major social problems after the Punic Wars. Medieval Catholic dominance was shaken by the plague, and other social problems arose in the Holy Roman Empire that increased demands for the confiscation of church properties. In the 18th century, France faced declining agricultural productivity and a financial crisis, and so did the European system of great powers, which entered a spiral of economic and political crises that deepened after World War I. The old systems did not respond to the growing conflict potential, and signs of possible unrest were ignored.

This brings us to mediators, who played an important role in the political decision-making process. In the Roman Republic, the mediators were national assemblies, in the Catholic Church bishops, in France the Parliament, and in the system of European great powers, it was diplomacy. That crisis led to different solutions. In the Roman Republic, there was a concentration of power in the form of Caesarism, which canceled the role of the Senate and the assemblies. Conciliarism ended in failure, and the Church cracked down on the dissenters by excommunication. For Neyer, the principal problem is the excessive concentration of power and the lack of accountability and responsiveness in conflict resolution. A special problem is that the center systematically ignores the periphery and that the basic lesson of the past is the need to strengthen political deliberation.

In the process of pathologizing, Neyer also used Antonio Gramsci's idea of an interregnum in which an opponent turns into an enemy. The Gracchi brothers's reformist efforts, the Diet of Worms, the sans-culottes conflicts, and the emergence of the Nazis only intensified social pressures. Although these social unrests depended on the context, the model of pathologization seems comparatively similar and is based on deprivation in the periphery, a power struggle in the center, and confrontation of the three strata.

After World War II, a new international order was created that established a credit and trade framework for cooperation, and Germany was given the opportunity to develop, contrary to Hans Morgenthau's ideas of deindustrialization. Regardless of the historical parallels, Neyer argues that Europe is in a unique and incomparable situation. The difference compared to earlier eras is that the EU does not have a system of the rule of law, a police force, or a monopoly on violence and is a *sui generis* model of governance.

Despite its peculiarities, the European Union contains many parallels of pathologization, just like the previously mentioned models. This is particularly true of the crisis in the relations between the center and the periphery, as well

as the transition from the routine to the problem and conflict mode. A problem the European Union is the unresponsiveness of its own institutional structures to communication challenges. Starting from the establishment of the European Coal and Steel Community, this organization was conceived as a technocratic and supranational structure. The pathological problem in the European center is the concentration of power in the hands of European bureaucrats. Consensus decision-making and qualified majority only make the decision-making process more difficult, Neyer notes. The deficit of democratic decision-making and the marginalization of the European Parliament lead to disaffection. European law has yet to reach full capacity, and in states there is intense insistence on judicial activism (*gouvernement des juges*) and possible constitutional prohibitions conducted by national courts. European populism particularly fiercely assails this target by questioning liberal values and taunting the green, alternative, and liberal end of the spectrum with traditional, authoritarian and national ideas. Eurosceptics chose the social sphere as the focal point of their struggle and attracted the losers of the financial crisis, the disaffected with globalization, and critics of the common market and international finance. In relation to the European balance of power, today's populists stand side by side with the Gracchi brothers, the Protestants, the French revolutionaries and the National Socialists, because all these forces (out of different motives and in different contexts) sought to rethink the existing order in their respective societies.

Europe faces a series of problems, especially in its efforts to create and maintain an open society and trust in the community. Drawing on the ideas of the liberal order, John Rawls, Amartya Sen and Martha Nussbaum claimed that the international system strives to establish an order rooted in the idea of the market. However, Europe must establish a system of equal opportunities based on social inclusion. For Neyer, the market has no purpose of its own but serves socio-political values and, accordingly, Europe requires a reconfiguration of its own order. The system of simultaneous unaccountability and concentrated political authority of the executive in the EU is not an appropriate political framework that can include the periphery. As one option, Neyer proposed a political system based on the republican model that would create a distinct political representative body. Namely, the European executive has lost its credibility, and the European Commission and the European Council are separated from the European Parliament, which has limited power. For Neyer, the European Parliament must be strengthened in order to gain political accountability and independence from the Commission and the Council. This would almost certainly lead to the reshaping and rationalization of the fundamental European treaties because the Stability and Growth Pact, the European Stability Mechanism and the ECB have become burdens. And yet, Neyer is no less aware that the northern and southern countries of the EU have established special institutions that cannot be reformed in a short

period of time. It will be of crucial importance for Europe to find a new financial model, which would be accompanied by the EU's efforts to comprehensively reform its social policy as well.

The book also analyzes the role of Germany and its responsibility for the EU. The permissive consensus (the so-called Monnet method, in which European institutions assumed full powers, bypassing citizens who had no experience in complex European policies and institutions), as noted by Hooghe and Marks, certainly played a key role in the functioning of EU institutions until these current times of crisis. However, the EU integration logic and the liberal order have been called into question due to citizens' disaffection. Germany has a particularly important role in shaping EU policy because its financial stimulus facilitates agricultural policy and EU structural funds and provides about one-fourth of the EU budget and financial guarantees. However, Berlin cannot play the role of a reluctant political giant because without the will of the federal government, long-term EU projects cannot be implemented. Neyer proposes that Germany should be the key country that would insist on a common social policy and act as a catalyst in strengthening the competences of the EU Parliament. In this way, European countries, reluctant to once again witness German domination in history, would consent to Berlin's management of the EU reform process, transforming its leading role into a form of service rather than leadership as a means of political domination. Assessing the prospects for the future, Neyer notes that the result of this process would be neither the collapse of the European integration process nor the advent of a bright future as a sort of "return" to the age of the "end of history".